

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 1326-7

เรื่อง	วันน้ำโลก
ผู้เรียบเรียง	นางสาวสายฝน ดิงาม บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ	มีนาคม 2561

“วันน้ำโลก” ตรงกับวันที่ 22 มีนาคมของทุกปี มีจุดเริ่มต้นจากการประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 การตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรน้ำของมนุษย์ เนื่องจากการที่โลกเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น อาจก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำขึ้นได้ในอนาคต การประชุมในครั้งนั้นสมัชชาสหประชาชาติ ได้ประกาศให้วันที่ 22 มีนาคมของทุกปีเป็น “วันน้ำของโลก” โดยเริ่มต้นในปี 2536 เป็นปีแรก และชักชวนให้ประเทศต่าง ๆ ว่าเป็นวันสิ่งแวดล้อมของชาติ เพื่อระลึกถึงความสำคัญของน้ำ ที่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดบนโลก อีกทั้งกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวของมวลมนุษยชาติในเรื่องการอนุรักษ์น้ำ ช่วยกันดูแล บำรุงรักษา การพัฒนาแหล่งน้ำ และจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนดำเนินการตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมสหประชาชาติ พ.ศ. 2535 ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา โดยมีองค์การน้ำแห่งสหประชาชาติ หน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติรับผิดชอบจัดกิจกรรมการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องน้ำของโลกในประเทศต่าง ๆ

การประชุมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2540 ณ ประเทศโมร็อกโก ได้มีการกำหนด “หลักจริยธรรมในการใช้น้ำครั้งใหม่ เพื่อต่อสู้กับปัญหาการขาดแคลนน้ำโลก ส่วนการประชุมครั้งที่สอง ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นการสานต่องานที่ทำไว้ โดยการผลักดันแผนปฏิบัติการสำหรับน้ำในอีก 25 ปีข้างหน้า เพื่อให้ชาวโลกมีน้ำสะอาดไว้ดื่มกิน ชำระร่างกาย และทำการเกษตรอย่างทั่วถึงในปี 2568 ผู้รับหน้าที่คือ คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยน้ำสำหรับศตวรรษที่ 21 มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีภาคเอกชนเข้าร่วมด้วย ส่วนการประชุมครั้งที่สาม ณ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมซึ่งรัฐบาลไทยมีส่วนร่วมที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเสนอรายงานโครงการการประเมินสถานการณ์น้ำของโลก ในส่วนของประเทศไทย กรณีศึกษาการพัฒนาและบริหารลุ่มน้ำเจ้าพระยา การเสนอแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย การประชุมและจัดทำแถลงการณ์ร่วมระดับรัฐมนตรี ซึ่งในแต่ละปีจะมีหน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติรับผิดชอบในการร่วมจัดงาน คือสถาบันการจัดการน้ำระหว่างประเทศหรือสถาบัน

การเงินระหว่างประเทศ ในการประชุมที่ผ่านมาได้เสนอทิศทางหรือการจัดการทรัพยากรน้ำและแบ่งปันผลประโยชน์ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ หนึ่งส่วนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน เชื่อมกับการพัฒนา ค่าสินทุน การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ การแปรรูปกิจการการประปาหรือระบบชลประทานของรัฐ ภายใต้แนวทางที่เรียกว่า หนึ่งส่วนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งถูกผลักดันจากการประชุมระดับนานาชาติ มาก่อนหน้านี้แล้ว เช่น การประชุมเรื่องน้ำจืดโลกที่กรุงบอนน์ ประเทศเยอรมนี เดือนธันวาคม 2544 หรือ การประชุมที่กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ แนวทางนี้ถูกใช้เพื่อรองรับความชอบธรรมให้บริษัทข้ามชาติดำเนินกิจการน้ำประปาเข้ามาลงทุนหรือรับสัมปทานในประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งประเทศไทย ซึ่งในหลายประเทศได้เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมสูงมาก เช่น ประเทศโบลิเวีย แนวความคิดเรื่องการคิดค่าสินทุน ระบบชลประทานหรือระบบการลงทุนด้านการจัดหาน้ำเพื่อเป็นหลักประกันให้กับบริษัทที่มาลงทุนในแต่ละประเทศ และการส่งเสริมระบบการค้าเสรีของโลก การส่งเสริมโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในรูปแบบของเขื่อนขนาดใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและการบรรเทาน้ำท่วม ผลักดันโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้จัดทำโครงการเชื่อมกับการพัฒนา และคณะกรรมการเขื่อนโลก การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการโดยมีแนวทางให้เกิดองค์กระระดับลุ่มน้ำ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในแต่ละปีมีการกำหนดคำขวัญ “วันน้ำของโลก” ที่มีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเริ่มมีตั้งแต่ปี 2537 สำหรับคำขวัญในปี 2561 คือ “การแก้ปัญหาหน้าโดยพื้นฐานทางธรรมชาติ”

ในอดีตมนุษย์เคยมีการใช้น้ำได้อย่างไม่จำกัด แต่หลายปีที่ผ่านมา หลายประเทศทั่วโลกกลับต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม น้ำเสีย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการทำลายระบบนิเวศ อันเกิดจากฝีมือของมนุษย์ จนทำให้เกิดภัยธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ การตระหนักถึงวิบัติภัยจากน้ำ ได้รับการกระตุ้นและปลุกกระแสความตื่นตัวทั่วโลก สำหรับประเทศไทยมีการดำเนินการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีต ในปี 2532 มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2532 เรียกโดยย่อว่า “กทช.” มีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผนงาน ในการพัฒนา การใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารทรัพยากรน้ำ และในปี 2543 มี “นโยบายน้ำแห่งชาติ” ที่มุ่งเน้นการประสาน การพัฒนา การบริหารการจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกับทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในปี 2545 ได้จัดตั้งกรมทรัพยากรน้ำ สังกัดกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). 22 มีนาคม วันน้ำของโลก World Water Day. สืบค้น 21 ธันวาคม 2560 จาก <http://www.dwr.go.th/news/2/news-2-0-6389.html>
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ. (2552). **ที่ระลึกเนื่องในโอกาส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดอาคารกรมทรัพยากรน้ำ วันที่ 12 มิถุนายน 2552**. กรุงเทพฯ : กรมทรัพยากรน้ำ.
- ประชาสัมพันธ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2560). **วันน้ำโลกและวันอนุรักษ์โลก**. สืบค้น 22 ธันวาคม 2560 จาก <http://library.cmu.ac.th/prcorner/node/193>